

МОДЕЛЬ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МЕНЕДЖЕРІВ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПІДГОТОВЦІ

Наведено модель процесу формування інформаційної культури менеджерів організацій у післядипломній освіті, в основу якої покладено відповідні педагогічні засоби та методи; розкрито сутність і зміст цих засобів та методів.

Ключові слова: інформаційна культура, модель формування, менеджери організацій, післядипломна підготовка.

Стрімке зростання ролі інформації як чинника трансформації характеру професійної діяльності детермінує необхідність підготовки молодого покоління управлінців, здатних швидко реагувати на виклики часу в нестабільних та непередбачуваних умовах інформаційного суспільства.

Проблемам формування інформаційної культури студентів економіко-управлінських спеціальностей присвячено багато наукових праць. На особливу увагу заслуговують спроби підвищення ефективності формування пізнавальної самостійності студентів економічної галузі за рахунок оптимальної організації самостійної роботи (Н. Ванжа [1], О. Пиндик [3]), упровадження сучасних програмно-апаратних комплексів (Л. Савчук [5]), проблемного та інтегрованого підходів у навчанні (С. Кустовський [2]). Не зважаючи на те, що питання формування інформаційної культури студентів-менеджерів висвітлено в низці наукових праць, погляди на форми, методи, засоби формування цієї якості потребують подальшого наукового узагальнення й систематизації. Зокрема, потребує розробки актуальна проблема формування інформаційної культури менеджерів організацій у післядипломній освіті. Ефективність вирішення цієї проблеми залежить від конструктивності педагогічного алгоритму, засобів та методів формування інформаційної культури студентів.

Наочно і стисло авторський задум щодо формування інформаційної культури майбутніх менеджерів організацій у післядипломній освіті доцільно подати у вигляді моделі – уявленій подумки або матеріально реалізованій системі, яка адекватно відображає предмет дослідження і вивчення якої дає змогу отримати нову інформацію про цей предмет [4, с. 66]. В існуючих дослідженнях питання моделювання процесу формування інформаційної культури менеджерів у післядипломній освіті не знайшли належного висвітлення. Водночас післядипломна підготовка майбутніх менеджерів організацій є сукупністю великої кількості педагогічних процесів, тісно пов'язаних між собою, і тому, щоб дослідити процес управління самостійною пізнавальною діяльністю, необхідно виокремити його з-поміж інших і навести у

наочному вигляді, який би давав можливість досліджувати цей процес як складний, багаторівневий об'єкт, що має певну структуру.

Виходячи з вищесказаного, *метою статті* є висвітлення авторської моделі формування інформаційної культури в післядипломній освіті менеджерів організацій.

У цій статті інформаційна культура менеджера організації розглядається як професійна якість, що характеризується здатністю цілеспрямовано використовувати комп'ютерні інформаційні технології, сучасні технічні засоби й методи для отримання, обробки та передачі інформації при виконанні професійних ролей і функцій за рахунок компетенцій у когнітивній, технологічній, ціннісно-мотиваційній та етично-правовій сферах.

Особливості формування інформаційної культури в післядипломній підготовці полягають у тому, що контингент студентів представлений вже сформованими особистостями, у яких сформовані загальні уявлення про управлінську діяльність і основні професійні функції менеджерів. До того ж більшість студентів має досвід використання інформаційних технологій у професійній діяльності.

Ці особливості зумовлюють необхідність побудови моделі формування інформаційної культури менеджерів організації в післядипломній підготовці відповідно до основних принципів навчання дорослих, зокрема: принципу єдності навчального, професійного та соціального середовищ, згідно з яким освіта дорослих створюється як система, що об'єднує ці середовища в єдиний освітній простір; принципу відкритості освітнього простору, що полягає в доступності освіти, яка може надаватися на відстані, без відриву від основної діяльності і спрямовується на саморозвиток, враховуючи індивідуальні здібності тих, хто навчається; принципу синтезу трьох підходів до освіти, що полягає в поєднанні андрагогічного, особистісно орієнтованого і контекстного підходів при організації освітнього процесу; принципу діяльності, відповідно до якого в основу організації освітніх процесів мають бути покладені особливості професійної діяльності осіб, які навчаються; принципу безперервної підтримки, що забезпечує використання різних форм консультування, інформування, оновлення навчальних матеріалів для підтримки дорослих на всіх етапах навчання; принципу професійної мотивації, сутність якого полягає в тому, що має бути передбачена й упроваджена система мотивації дорослих до навчання через: отримання можливостей неперервного консультування; оновлення інформаційного забезпечення професійної діяльності; кар'єрне зростання через засоби участі в навчанні та ін. [6, с. 268].

Створена нами модель формування інформаційної культури майбутніх менеджерів організацій у післядипломній підготовці побудована на основі означених принципів та інтегрує в єдину систему мету, завдання, етапи та очікуваний результат педагогічного процесу. Ця модель дає можливість оцінити місце й роль складових педагогічного процесу в досягненні запланованого результату, вивчити інтегративні зв'язки між ними (див. рис.).

Рис. Модель формування інформаційної культури майбутніх менеджерів у післядипломній освіті

Докладно розглянемо зміст і сутність окремих складових наведеної моделі.

Метою педагогічного процесу виступає підвищення рівня інформаційної культури менеджерів на етапі післядипломної освіти.

Досягненню мети сприяє поступове виконання в ході навчального процесу декількох взаємопов'язаних завдань, першим з яких є створення, відповідне наповнення і підтримка навчально-інформаційного середовища внз. Другим завданням виступає оновлення базових знань у галузі роботи з інформацією, а також знайомство студентів з новітніми інформаційними технологіями. Виконання цього завдання дає змогу перейти до виконання наступного – оптимізації самостійної пізнавальної діяльності студентів. Виконання останнього завдання – забезпечення контролю рівня інформаційної культури, покликане сприяти усвідомленню студентами своїх недоліків, з метою ініціації самостійної роботи з їх усунення.

Досягнення мети та вирішення задекларованих завдань забезпечується комплексом організаційних методів, який інтегрує: лекції, опитування, комп'ютерне тестування, семінари, самостійну роботу, консультації з викладачами та ін.

Формування інформаційної культури менеджерів організацій у післядипломній підготовці відбуватиметься відповідно до логіки підготовчого, когнітивного, самостійно-пізнавального і контрольного етапів педагогічного процесу.

Перший – підготовчий – етап передбачає розробку веб-порталу, метою якого є підтримка навчальних програм вищого навчального закладу, організацію адміністрування цього порталу, розробку методичного забезпечення процесу формування інформаційної культури менеджерів організацій на етапі післядипломної освіти, а також забезпечення вільного доступу студентів до нього засобами університетського веб-порталу.

Другий – базовий – етап включає: опитування з метою визначення пріоритетних напрямів формування інформаційної культури студентів; оновлення знань про когнітивний, мотиваційно-ціннісний, етично-правовий компоненти інформаційної культури менеджера організацій у ході інноваційних лекцій.

На цьому етапі основний акцент має бути зроблено на формуванні технологічного компонента інформаційної культури. Зокрема, менеджери повинні засвоїти нові інформаційні технології управлінської діяльності.

У нашому дослідженні вдосконалення технологічного компонента відбуватиметься за рахунок знайомства із сімейством програмних продуктів BPMS (MS Project, “Мегаплан” та ін.). Засвоєння студентами інформації про новітні прикладні інформаційні технології відбуватиметься в ході лекцій-презентацій з використанням мультимедійних засобів. Уміння використання цих програмних продуктів формуватиметься на практичних заняттях.

На цьому етапі передбачено також проведення семінарів, круглих столів та майстер-класів для обміну досвідом використання інформаційних технологій.

У рамках самостійної роботи студентів відбуватиметься створення особистих баз даних і професійного тезауруса у вигляді узагальнюючих таблиць на основі пошуку електронних документів професійної тематики (статей, книг, сайтів, статистики тощо) в Інтернеті; підготовка до семінарів з питань використання інформаційних технологій у професійній діяльності. Підсумком етапу виступатиме диференційоване оцінювання навчальних досягнень з використанням дистанційного комп'ютерного тестування.

За нашим задумом взаємодія на цьому етапі відбувається в рамках модулів “Інформаційна культура менеджера”, “Інформаційні технології управління проектами”.

На третьому – самостійно-пізнавальному – етапі відбувається спрямування пізнавальної діяльності студентів на конкретні професійно важливі об'єкти. Важливими засобами цього етапу є активне використання студентами навчально-інформаційного середовища ВНЗ у процесі самостійної пізнавальної діяльності, а також консультації і зворотний зв'язок з викладачами шляхом використання Skype в ході навчальної та професійної діяльності студентів.

На четвертому – контрольному – етапі відбуватиметься підбиття підсумків процесу формування інформаційної культури менеджерів організації в післядипломній освіті за допомогою авторського діагностичного комплексу.

Очікуваним результатом організації післядипломної підготовки менеджерів організацій на засадах вищевикладених положень виступатиме високий рівень інформаційної культури в менеджерів організацій, які взяли участь у дослідно-експериментальній роботі.

Висновки. Процесуально формування інформаційної культури майбутніх менеджерів організацій у післядипломній підготовці може бути представлене у вигляді моделі, що передбачає підготовчий, базовий, самостійно-пізнавальний, контрольний етапи. Зміст кожного етапу зумовлений окремим завданням, реалізація якого пов'язана з використанням визначених методів.

Ми очікуємо, що впровадження цієї моделі дасть змогу підвищити рівень інформаційної культури менеджерів у післядипломній підготовці. Перевірка цього припущення є *завданням наших подальших досліджень*.

Список використаної літератури

1. Ванжа Н.В. Самостійна робота студентів економічних спеціальностей у процесі вивчення математичних дисциплін у вищих навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 спец. “Теорія та методика навчання (з галузей знань)” / Н.В. Ванжа. – К., 2003. – 19 с.
2. Кустовський С.М. Проблематика організації самостійної навчальної діяльності студентів економічних спеціальностей / С.М. Кустовський // Наукові записки. Серія : психолого-педагогічні науки. – Ніжин, 2004. – № 3. – С. 190–193.
3. Пиндик О.Г. Педагогічні умови розвитку пізнавальної активності студентів вищих навчальних закладів економічного профілю : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 спец. “Теорія навчання” / О.Г. Пиндик. – К., 2003. – 21 с.
4. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс : учеб. для студ. пед. вузов : в 2 кн. / И.П. Подласый. – М. : ВЛАДОС, 1999. – Кн. 2. – 256 с.

5. Савчук Л.О. Формування інформаційної складової фахової підготовки майбутніх економістів у процесі самостійної навчально-пізнавальної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 спец. "Теорія і методика професійної освіти" / Л.О. Савчук. – Тернопіль, 2009. – 20 с.

6. Щенников С.А. Открытое образование. / С.А. Щенников. – М. : Наука, 2002. – 527 с.

Бондар А.В. Модель процесса формирования информационной культуры менеджеров организаций в последипломной подготовке

Представлена модель процесса формирования информационной культуры менеджеров организаций в последипломном образовании, в основу которой положены соответствующие педагогические средства и методы; раскрыта сущность этих средств и методов.

Ключевые слова: информационная культура, менеджеры организаций, модель формирования, последипломная подготовка.

Bondar O. The model of forming of information culture of organizations' managers in postgraduate training

The model of the process of information culture management organizations in graduate education, the semantic core of which are relevant pedagogical tools and methods, revealed the nature of these tools and techniques.

Key words: Information Culture, managers of organizations, a model of formation, post-graduate education.